

รำลึกอดีตที่ตลาดบางหลวง

LL มีชื่อจริงจะเป็น 'ถนนเด็กเดิน' แต่เท่าที่เห็นคนที่มาเดิน ชม ชิม ที่ตลาดบางหลวง อ.บางเลน นครปฐม เมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา เป็นผู้ใหญ่เสียเป็นส่วนมาก โดยมีเด็กๆ ในชุมชนมาร่วมกิจกรรมด้วย

ดนัย หวังบุญชัย ผู้จัดการแผนงานทุนอุปถัมภ์เชิงรุกเพื่อสื่อศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมสร้างสรรค์ (สสส.) กล่าวว่า ถนนเด็กเดินสายวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ถือเป็น การสร้างมิติการมีส่วนร่วมของเยาวชนในชุมชน โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนมาเป็นกระบวนการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนได้เห็นคุณค่า ทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงผู้ใหญ่และเด็กให้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน

และ 'ตลาดบางหลวง' เป็นหนึ่งใน 18 โครงการ 'ถนนเด็กเดินถนนสายศิลปวัฒนธรรม เพื่อสืบสานรากเหง้าของชุมชน เผยแพร่ผ่านเด็กและเยาวชนในชุมชน'

ตลาดบางหลวง เป็นชุมชนเก่ากว่า 100 ปี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ตัวตลาดเป็นห้องแถวไม้สองชั้นหันหน้าเข้าหากัน ส่วนที่ยาวที่สุดของตลาดมีจำนวน 130 ห้อง ตลาดแห่งนี้เคยใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำละครโทรทัศน์ เช่น คมแฝก มนต์รักลูกทุ่ง เป็นต้น

ในแผนพับแนะนำตลาดบอกว่า มีบ้านเก่าที่น่าชม อาทิ บ้านดนตรีจีน ร้านยาจีน ร้านตีเหล็ก ซึ่งยังคงให้บริการถึงปัจจุบัน ร้านถ่ายรูปที่เปิดกิจการมา 100 ปี และยังคงอนุรักษ์เครื่องมือและอุปกรณ์ถ่ายภาพให้ศึกษา, วิถีหนึ่งเก่าที่เคยเปิดฉายมาตั้งแต่ปี 2500 และยังมีเครื่องฉายหนังที่ยังใช้งานได้

นอกจากการชมแล้ว ก็ยังมีหลายอย่างให้ 'ชิม' เมนูที่ (กระวาน) แนะนำคือ หมูสะเต๊ะ หมูหมักเนื้อนุ่มรสกลมกล่อม (เจ้าใจตลาดฝั่งซ้ายมือ เยื้องๆ กับผัดไทย) และน้ำพริกมันกุ้งแม่แต้ว (ตรงข้ามสะพานแขวน) ความจริงเขามีน้ำพริกหลายชนิด เช่น น้ำพริกตาแดง น้ำพริกเผาะ น้ำพริกแมงดา แต่กระวานซื้อมาชิมอย่างเดียว เพราะเห็นกินกับขนมปัง บวกกับต้องไม่เผ็ด ก็เลยมีข้อจำกัดในการกินค่ะ

ตลาดแห่งนี้เพิ่งได้รับการโปรโมตเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมื่อต้นปีที่ผ่านมา เมื่อ **ร.ท.สิริรัฐ พยอบมัย** คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ม.ราชภัฏนครปฐม ได้ทุนจาก สสส. ทำวิจัยเพื่อศึกษาเศรษฐกิจตลาดท่องเที่ยว เห็นว่าดนตรีจีนในชุมชนเป็นเอกลักษณ์ของที่นี่ จึงอยากฟื้นฟูเพื่อให้มีการสืบทอด ราชภัฏฯ ศึกษาวิจัยร่วมกันและพัฒนา

เป็นชุดโครงการวิจัย อาทิ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีจีน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบางหลวงโดยใช้ดนตรีจีนเป็นตัวเอก

มีนำเล่า ในวันนั้นจึงเห็นเด็กๆ จากสุพรรณบุรี มาเป็นคันธ เทราบายหลังว่ามาเรียนดนตรีจีน (ฟรี) ที่โรงเรียน ซึ่งผู้ริเริ่มชุมชนสอนให้เป็นวิทยาทาน หลังจากทีคนในชุมชนได้ช่วยกันรื้อฟื้นวง 'รวมมิตรบางหลวง' ขึ้นมาใหม่ เหตุที่เป็น 'รวมมิตร' เพราะมีคนหลายรุ่น โดยหมอแมะดีเป็นผู้รวบรวมสมาชิก

วงรวมมิตรขาดหายไปหลายปี กระทั่งวันหนึ่งมีคนร้องขอให้โรงเรียนและพบเครื่องดนตรี ประกอบกับมีผู้สูงอายุในชุมชนที่ยังเล่นได้ จึงช่วยกันรื้อฟื้นและมาถ่ายทอด

เจ้านาย แซ่ลี้

ให้ลูกหลาน ระเบียบผู้ใหญ่ในชุมชนสำรองจ่ายเงินกัน ตอนหลังเทศบาลบางหลวงเข้ามาสนับสนุน เพราะเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นราคาไม่ถูกนัก เช่น ซิมตัวละ 7,500 บาท, กลอง 1.1 หมื่นบาท ฯลฯ

เจ้านาย แซ่ลี้ หรือ ใหญ่เลย เลิศมโนเรตน์ ปัจจุบันอายุ 70 ปี เป็นสมาชิกรุ่น 4 ของวง และมาช่วยสอนการเล่นซิม ซอ ขลุ่ยให้กับเด็กๆ เล่าว่าเริ่มเล่นดนตรีจีนตั้งแต่อายุ 16 ปี และการเล่นดนตรีของสมาชิกในชุมชนมีมากกว่า 80 ปีแล้ว

"คนที่นั่นเป็นเงินจากข้าวเถา กลุ่มหนึ่งอยู่ตลาดใกล้โรงหมู อีกกลุ่มทำไร่ พอตกกกลางคืนมารวมกันที่ตลาด มีแป๊ะเข้าเป็นศูนย์รวม ก็รวมกลุ่มกันลีซอ เป่าขลุ่ย ตีซิม และตั้งชื่อวงว่า 'รวมมิตร' ตอนแรกเล่นเพื่อพักผ่อน พอช่วงตรุษจีนก็เล่นเพื่อแข่ง อวยพรปีใหม่ หาเงินเข้าโรงเรียน หลังๆ ไปเล่นในงานศพด้วย การเล่นดนตรีจีนของที่นี่ขาดหายไปช่วงหนึ่งประมาณสิบปี เพราะไม่มีคนสืบทอด บางคนย้ายไปอยู่ที่อื่น ลี้ชีวิตไป เวลาเรามีงานต้องให้วงจากที่อื่นมาแห่ในงานชีวิต ดนตรีจีนใช้ในวันหลังสารทจีน แห่เจ้าพ่อหลักเมือง วันเชีวอ๊ต งานศพ สงฆ์ที่สุสาน พิธีขึ้นบ้านใหม่

"ช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ เด็กๆ ในชุมชนมาเรียน เราฝึกที่โรงเรียน มีรุ่นอายุ 12-13 ปี ส่วนรุ่น 16-17 ปี ตอนที่ไปเรียนต่อที่อื่น ความตั้งใจของขมมมคืออยากฝึกทีละรุ่น ไว้ทดแทนกัน เวลาเด็กโตแล้วต้องไปเรียนต่อที่อื่น"

"ตอนผมอายุ 20 ปี ไปเล่นดนตรีจีนที่อุทัยธานี

แบบสุดศรัทธา

วงดนตรีจิ๋วรวมมิตรบางหลวง

ห้องแถวไม้ในตลาด

คนแก่ที่โน่นดีใจว่าเล่นได้หรือ เราเล่นขลุ่ย ชิม เฉพาะซอ ก็มีสืออย่างแล้ว สมัยก่อนต้องเล่นเป็นทุกอย่าง เพราะเวลา เข้าเล่นในวง ผู้อาวุโสเลือกก่อนว่าจะเล่นเครื่องดนตรีตัว ไหน เหลืออะไรเราก็ต้องเล่น เราคอยดูว่าผู้อาวุโสท่านใด เก่งทางไหน และกลับมาฝึกที่บ้านเอง ทุกวันนี้ยังเล่นซอ อยู่ ไม่เช่นนั้นนิ้วจะแข็ง เล่นไม่ได้"

"โน้ตจีนเพลงหนึ่งดัดแปลงได้สืบทอดเทคนิค ผมสอน แบบมาตรฐาน พอเด็กเมื่อเราก็กี่เปลี่ยน ความรู้พวกนี้ได้ จากการสั่งสมและฟังมา"

ธนา ลาภบริบูรณ์ เป็นสมาชิกรุ่น 5 ของวง แม้ ปัจจุบันจะไปทำมาค้าขายที่กรุงเทพฯ แต่พอคนที่บาง หลวงโทรศัพท์ไปตาม เขาจะกลับมาช่วยสอนโน้ต การ ถอดโน้ตเพลง

"เด็กๆ ที่เล่นดนตรีจะไม่เกร แต่นิ่งและว่าเงิ พอลเล่น เพลงแรกได้ ก็จะทำเพลงที่สองสามได้ ผู้ร่วมรื้อฟื้นดนตรี จีน ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนเจ็ยन्हัว สมาคมศิษย์เก่าให้เงินช่วย เรานัดเด็กมาเรียน"

นอกจากสอนเด็กๆ ในชุมชนแล้ว ผู้ใหญ่ใจดียังช่วย สอนให้กับเด็กๆ ทั่วไปด้วย

ด.ช.ภฤชฎาณ์ ศรีเมือง อายุ 10 ปี เรียนชั้น ป.5 ร.ร.วิทยาศึกษา จ.สุพรรณบุรี กล่าวว่า มาเรียนดนตรีจีน ที่นี้ได้ 4 เดือนแล้ว เรียนเต็มวัน สัปดาห์ละครึ่ง พ่อ-แม่ สนับสนุน คิดว่าไม่ยากเท่าไร ถ้าได้ฝึกบ่อยๆ

ปัจจุบันวงรวมมิตรบางหลวง ออกแสดงนอกสถานที่ หลายงานแล้ว แม้สมาชิกในวงอาจจะดูต่างวัยกันมาก เพราะมีเด็กอายุสิบปีเศษกับผู้ใหญ่วัยห้าสิบอัฒคอบเป็น พี่-เลี้ยงดีจึงหวั่นใหญ่ ให้ นั่นคือการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากรุ่นสู่รุ่น

เชื่อว่าวงดนตรีจีน 'รวมมิตรบางหลวง' คงจะอยู่คู่บาง หลวงไปอีกนาน... ■

ด้านหน้าวิกหนังเก่า วันนั้นมีการฉายหนังนำแสดงโดย มิตร-เพชรฯ ใช้คนพากย์เสียงสด ๆ (แบบเดียวกับการดูหนังกลาง แปลงเมื่อหลายสิบปีก่อน)

บรรยากาศในวิกหนัง